

Tastameden har laget Norges første eske-maskin —

Ingenting er umulig for Toralf Kristiansen, men hverken snorbryteren, høygrabben, plategriperen, gravemaskinen eller andre oppfinnelser har gjort ham rik på gull.

Smeden på Tasta, Toralf Kristiansen, er en mangfoldig fyr som kan mer enn å svinge storslegga, og det forbauser sikkert ingen som kjenner ham at han nå har konstruert og laget en maskin som helt automatisk skjærer til esker. Maskinen er enmanns-betjent, og alt en har å gjøre er å mate den med kartong-plater i den ønskede størrelsen, stille inn knivene og «rillene» slik at esken får de rette dimensjonene, og så kommer de ut med få sekunders mellomrom — ferdige til å brettes og heftes sammen. Så vidt vi vet og han vet, er det første gang en slik maskin konstrueres og produseres i Norge.

Kristiansen har funnet den opp «på bestilling». Han er vant til å få mange rare oppdrag, og stuset ikke da Hundhammers eskefabrikk i Stavanger for et par år siden ba ham lage denne maskinen. Han sa bare at han ville holdes skadesløs, betinget seg timelønn selv om det skulle vise seg at maskinen ikke ville gå.

Så konstruerte han maskinen, koordinerte de fire operasjonene som skal til for å skjære til en eske, tegnet opp skjemaet for de elektriske koblingene, laget automatikken, og så godt som alt det andre som skulle til, det elektriske forstår han seg ikke på, sier han, men det hadde han så allikevel fått lov til å lage selv.

Og nå står maskinen der i smia hans, den fyller et svært rom fra vegg til vegg og venter bare på godvær slik at den kan bli flyttet til eskefabrikken.

Ikke ville vi påtatt oss å finne opp noe som helst, og vi gruer sant å si for å forsøke å forklare hva som skjer når esken blir skåret til. Men «populært» sagt går kartongen først gjennom det første par «rillere», det vil si de får preget inn fugene der de siden skal brettes, så transporteres de videre til saksene som skjærer kartongen til, deretter blir kartongen ved hjelp av vacuum løftet opp og går gjennom det andre settet rillere, og så er esken ferdig.

Han er naturligvis stolt, smed Toralf Kristiansen, men han er samtidig en beskjedne kar, og mener det ikke er noe å skrive så mye om.

— Jeg har da gjort oppfinnelser før, uten at det er blitt ropt opp om det, smiler han.

— Å, hva var det?

— Jeg begynte som 15 åring. Det var en snorbryter som gjorde det mulig å kople ut og sette på strømmen på en motor fra avstand. Det var den første patenten.

— Det ble mer og, kanskje?

— Aja, jeg husker ikke alt, sier smeden. Men en høygrabb ble det nå, og en plategriper. Den

Eskemaskinen står dessverre foreløpig slik til at den ikke lar seg fotografere. Det samme ville oppfinneren, smed Toralf Kristiansen, helst gjøre, men lot seg til slutt overtale til å la seg avbilde sammen med en av eskene som maskinen kan produsere

første gravemaskinen som ble laget her i distriktet var min oppfinnelse. Det vil si, de laget gravemaskiner på Salte på Jæren, og der var jeg ute og kikket en gang, og så gikk jeg hjem og laget en selv. Det var i slutten av 1940-årene.

— Og alt har blitt til her i smia?

— Jada. Det har gått fint. Men det var trangt her da jeg laget karosseriene til de tre første buskene Randaberg - Tasta fikk etter krigen.

— Finner du alt opp «på bestilling»?

— Ikke alt, noe er blitt til rent tilfeldig, småting som gardbrukere og fiskere har fått nytte av. Jeg husker ikke alt som sagt, og

mye har jeg ikke tatt ut patent på.

— Mange drømmer om den oppfinnelsen som skal gjøre dem rike.

— Ja, den drømmen har iallfall jeg slått fra meg, ler Kristiansen. Det er ikke bare å finne opp en praktisk bruksting eller et redskap, en må også være så smart at en finner opp noe som kan masse-produseres og selges. Jeg er iallfall ikke blitt rik.

Smed Toralf Kristiansen er 58 år nå. Det er 43 år siden han gjorde sin første oppfinnelse, snorbryteren, og like lenge siden han begynte i smedlære. Han har holdt til i smia på Tasta hele tiden. Hans tekniske utdanning består i aftenskolen. —olm.